

Izveštaj EK o Srbiji

(Brisel, 23. april 2013)

Zajednički izveštaj Evropskom parlamentu i Savetu o napretku Srbije u postizanju neophodnog stepena usklađenosti sa kriterijumima za članstvo, a naročito ključnog prioriteta preduzimanja koraka ka vidljivom i održivom poboljšanju odnosa sa Kosovom

1. UVOD

U svom mišljenju o zahtevu Srbije za članstvo od oktobra 2011, Evropska komisija je u zaključku navela da „Srbija je na dobrom putu da zadovolji političke kriterijume postavljene na sastanku Evropskog saveta u Kopenhagenu 1993. godine, kao i uslove postavljene Procesom stabilizacije i pridruživanja, ukoliko se napredak nastavi i ukoliko se pronađu praktična rešenja za problem sa Kosovom“ i preporučila je da „se sa Srbijom otvore pregovori o pristupanju Evropskoj uniji čim ona postigne veći napredak u ostvarenju sledećeg ključnog prioriteta [preduzimanja] daljih koraka ka normalizaciji odnosa sa Kosovom, u skladu sa uslovima Procesa stabilizacije i pridruživanja [...]“. Uz preporuku Komisije i na osnovu početnog napretka u poboljšanju odnosa sa Kosovom, Evropski Savet je Srbiji dao status zemlje kandidata u martu 2012.

Imajući na umu ostvaren napredak u dijalogu između Srbije i Kosova uz pomoć EU, pod pokroviteljstvom visoke predstavnice Evropske unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku/potpredsednice Komisije, i ako se značajan napredak postigne u prvoj polovini 2013, Savet se saglasio u svom zaključku od 11. decembra 2012. da se u toku predsedavanja Irske preispita napredak koji je ostvarila Srbija na osnovu izveštaja koji Komisija i visoka predstavnica podnesu u proleće 2013. u cilju moguće odluke Evropskog saveta o otvaranju pristupnih pregovora sa Srbijom.

U ovom izveštaju je prema tome predstavljen dodatni napredak koji je ostvarila Srbija u periodu od 11. decembra 2012. do 15. aprila 2013. On sadrži procenu koraka preduzetih da se ostvare ključni prioriteti poboljšanja odnosa sa Kosovom, kako u smislu najnovijih ostvarenih rezultata dijaloga na visokom nivou tako i u smislu stvarne primene sporazuma postignute tokom 2011. i 2012. godine.

Osim toga, izveštaj predstavlja i procenjuje nedavno preduzete napore da se ubrzaju planirane reforme na putu ka Evropskoj uniji, kao i najnoviji razvoj u oblasti vladavine prava, posebno reforme pravosuđa, politike borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, nezavisnosti ključnih institucija, slobode medija, politike borbe protiv diskriminacije, zaštite manjina i poboljšanja uslova za poslovanje. U izveštaju se na kraju daje pregled najnovijih inicijativa koje je Srbija preduzela da bi imala konstruktivnu ulogu u regionu i poboljšala odnose sa svojim susedima.

Procena sadržana u ovom izveštaju zasniva se na informacijama koje su prikupili i analizirali Komisija i visoka predstavnica, zajedno sa priložima koje su dostavili organi Srbije, nalazima ekspertskih misija, kao i informacijama od Članica EU i međunarodnih organizacija i organizacija civilnog društva. U završnom delu izveštaja dati su zaključci i preporuke.

2. POBOLJŠANJE ODNOSA SA KOSOVOM

Dijalog između Beograda i Prištine posle održanih izbora u Srbiji podignut je na visok nivo političkog procesa uz pomoć visoke predstavnice.

Niz sastanaka na visokom nivou između dvojice predsednika Vlada započeo je u oktobru 2012. Visoka predstavnica je od početka obe strane jasno upozнала sa konceptom procesa: to će biti proces koji se odvija korak po korak, koji se kreće od jednostavnijih do kompleksnijih pitanja i koji ne može ostati otvoren. Cilj je postepena normalizacija odnosa dveju strana, bez dovođenja u pitanje njihovih stavova o statusu, i postizanje napretka za obe strane u pogledu njihovog puta ka EU.

Deset sastanaka je održano u periodu od oktobra 2012. do kraja aprila 2013. Osim toga, 6. februara održan je i sastanak između predsednika Nikolića i predsednice Jahjage.

U prvom delu dijaloga na visokom nivou, koji je trajao do decembra 2012, tema diskusije bila su ona pitanja koja su smatrana lakšim, kao što je dovršetak primene integrisanog upravljanja prelazima, verska i kulturna baština, način organizovanja veze. Prvi značajniji rezultati već su ostvareni u tim prvim mesecima.

Najznačajnija je bila primena integrisanog upravljanja prelazima. Do kraja decembra 2012. četiri prelaza, uključujući dva na severu Kosova, bila su u funkciji, a od kraja februara svih šest prelaza u između Srbije i Kosova su u funkciji. U kontekstu razgovora o primeni, dve strane su se takođe usaglasile da se počne sa naplatom carine i da se osnuje Fond za razvoj severnog Kosova. U pogledu slobode kretanja, režim putovanja uz ličnu kartu je uspostavljen i dobro funkcioniše. Obe strane nastavljaju sa primenom sporazuma o carinskim pečatima. Valjan napredak ostvaren je u oblasti matičnih knjiga, a primena treba da bude potpuna do januara 2014. U pogledu katastra, obe strane su još uvek u procesu preduzimanja neophodnih pripremnih koraka. Sporazum o prihvatanju univerzitetskih diploma odvija se bez prepreka. Saradnja Srbije sa EULEKS-om nastavila je da se poboljšava u više oblasti. To će morati da se pojača sa jačanjem normalizacije odnosa između dve strane. Neposredni kontakti na visokom nivou i redovni kontakti na operativnom nivou nastavljaju da olakšavaju saradnju, uključujući i borbu protiv organizovanog kriminala. Srbija je posvećena punoj primeni policijskog protokola sa EULEKS-om.

Ostali značajni rezultati koje su ostvarila dvojica predsednika Vlada jesu sporazum o uspostavljanju veza i sporazum o poboljšanju zaštite lokacija verske i kulturne baštine (stvaranje specijalnih/multietničkih policijskih jedinica na Kosovu).

U drugom delu dijaloga na visokom nivou, od januara 2013, sastanci dvojice predsednika Vlada bili su usredsređeni na severno Kosovo i uspostavljanje struktura koje ispunjavaju potrebe lokalnog stanovništva za bezbednošću i pravdom na način koji obezbeđuje funkcionalnost jedinstvenog institucionalnog i administrativnog sistema na Kosovu, u skladu sa Zaključkom Saveta od decembra 2012.

U toku razgovora, dve strane su se saglasile da ishod njihovih razgovora treba da budu načela i sporazumi kojima bi srpska zajednica na Kosovu dobila novu viziju budućnosti, rešavanjem njihovih problema i potreba, ali na način kojim se ne narušava funkcionalnost kosovskih institucija i pravnog okvira.

U toku procesa na visokom nivou dve strane su pokazale svoju posvećenost i angažovanje. Dvojica predsednika Vlada su posebno uspostavila dobre radne odnose i pokazala su političku hrabrost i zrelost u razgovorima o pitanjima od velike osetljivosti i složenosti, često u teškoj političkoj atmosferi kod kuće. Treba ih pohvaliti. U poslednjoj fazi dijaloga potpredsednici Vlada obeju strana pridružili su

se sastancima i njihovo prisustvo unelo je dodatni element političke legitimnosti i stručnosti u pregovore.

Razgovori o severnom Kosovu i problemima srpske zajednice na Kosovu okončani su 19. aprila, parafiranjem „Prvog sporazuma o principima koji regulišu normalizaciju odnosa“.

Sporazumom je predviđeno uspostavljanje Asocijacije/Zajednice srpskih opština na Kosovu koja će funkcionisati/delovati u postojećem pravnom okviru Kosova. Asocijacija/Zajednica će imati statut i svoja sopstvena tela na istoj osnovi kao i druga postojeća Asocijacija na Kosovu i imaće reprezentativnu ulogu u centralnoj vlasti.

Što se tiče policije, tekst sporazuma potvrđuje načelo jedinstvenosti policijskih snaga na Kosovu i integracije celokupne policije na severnom Kosovu u Policiju Kosova. Regionalni komandant policije imenuje se za četiri severne opštine. Imenuje ga Ministarstvo unutrašnjih poslova Kosova sa liste koju dostave četiri gradonačelnika. To znači da je dogovoreno da će četiri gradonačelnika opština na severu Kosova sa većinskim srpskim stanovništvom konsultovati Asocijaciju/Zajednicu i podneti listu Ministarstvu unutrašnjih poslova, koje će obaviti imenovanje među kandidatima na listi.

Što se tiče pravosuđa, tekst potvrđuje načelo integracije i funkcionisanja svih pravosudnih organa u kosovskom pravnom okviru. Osniva se Apelacioni sud u Prištini koji će se baviti svim opštinama na Kosovu u sa većinskim srpskim stanovništvom, a odeljenje ovog suda imaće stalno sedište u severnoj Mitrovici.

Opštinski izbori će se, prema sporazumu, organizovati u severnim opštinama tokom 2013. godine, uz pomoć OEBS-a.

Tekst sporazuma predviđa i održavanje završnih razgovora o energetici i telekomu do sredine juna.

Dve strane su se saglasile da ni jedna neće blokirati napredak druge strane na njenom putu u EU, niti podsticati druge na to.

Što se tiče narednih koraka, dve strane su se saglasile da se do 26 aprila usvoji plan za primenu i uspostavi odbor za primenu uz pomoć EU.

Osim toga, EU očekuje da će dve strane, u duhu novog razumevanja/odnosa između njih i ne dovodeći u pitanje stavove o statusu Kosova, nastaviti da saraduju u cilju normalizacije odnosa među njima i u ovom okviru rešavaju, između ostalih pitanja, pitanje integracije/učešća Kosova u međunarodnim telima.

3. NAPREDAK U VEZI SA ISPUNJAVANJEM KRITERIJUMA ZA ČLANSTVO

3.1. Uvod

U poslednjih nekoliko meseci Srbija je preduzela korake ka unapređivanju svog plana reformi u vezi sa Evropskom unijom. U skladu sa ciljem objavljenim po preuzimanju dužnosti u julu 2012. godine, Vlada Republike Srbije je u poslednjih nekoliko meseci poboljšala koordinaciju plana reformi u vezi sa Evropskom unijom. Posle mišljenja Evropske komisije objavljenog u Izveštaju o napretku Srbije za 2012. godinu, Vlada Srbije počela je da sprovodi sveobuhvatni akcioni plan usvojen u decembru 2012, o čijem izvršavanju namerava da objavi periodične izveštaje u

aprilu, junu i septembru 2013. godine. Važna prekretnica dogodila se 28. februara 2013, kada je Vlada usvojila Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period 2013-2016. godine. NPAA je detaljan planski dokument koji sadrži sve zakone koje Srbija treba da usvoji kako bi ispunila obaveze predviđene Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i pripremila se za dalje usklađivanje s pravnim tekovinama EU. NPAA obuhvata detaljan plan zakonodavnog usklađivanja za 2013. godinu i odgovarajuća budžetska sredstva. Dokument takođe pruža osnov za efektnu analizu aktivnosti s tim u vezi i bolje angažovanje relevantnih zainteresovanih strana.

Vlada Republike Srbije posvećena je unapređenju vladavine prava uprkos problemima u 2012. godini, posebno u oblastima reforme pravosuđa i borbe protiv korupcije. Pripremaju se nacrti strategija za nekoliko ključnih oblasti, a njihovo usvajanje se predviđa za prvu polovinu 2013. godine. Mada se Vlada Srbije složila da će se detaljno konsultovati u određenim oblastima i iako je tražila odgovarajuću ekspertsku pomoć EU, ona još uvek mora da unapredi proces konsultacija sa zainteresovanim stranama, uključujući tu i ostavljanje dovoljno vremena Skupštini za neophodnu analizu nacrta zakona.

3.2. Napredak u sprovođenju reformi

Kada je reč o vladavini prava, prvi paket zakona o izmenama i dopunama usvojen je u decembru 2012, posle predloga koje su poslale radne grupe osnovane u septembru 2012. godine uz učešće ključnih zainteresovanih strana. Izmenama i dopunama zakona o sudijama i tužiocima garantuje se stalni status za oko 900 sudija prekršajnih sudova izabраниh na određeno vreme. Uvedene su tri važne izmene Krivičnog zakonika: kriminalizacija pomaganja u zloupotrebi prava na azil u inostranstvu, dekriminalizacija klevete zajedno sa dekriminalizacijom „neovlašćenih javnih komentara u sudskim postupcima“, i prepoznavanje „mržnje“ kao otežavajuće okolnosti u slučajevima kada je zločin bio motivisan mržnjom zbog etničke pripadnosti, religije ili seksualne orijentacije. Krivično delo „zloupotreba službenog položaja“ takođe je izmenjeno da bi se iznova definisala njegova primena na privatna preduzeća. Slučajeve koji su otvoreni u skladu sa članom 359 Krivičnog zakonika sada treba prekvalifikovati, svaki pojedinačno, u skladu s novim krivičnim delima definisanim u delu Krivičnog zakonika koji se odnosi na privredni kriminal. Planira se sveobuhvatna analiza ovog dela Krivičnog zakonika radi njegovih budućih izmena i dopuna. Sprovođenje novog Zakonika o krivičnom postupku treba pažljivo pripremiti.

Što se tiče reforme pravosuđa, nova srpska vlada suočila se s velikim izazovom posle odluke Ustavnog suda u julu 2012. godine da poništi odluke o reizboru sudija i tužilaca, čime je stvoren praktični problem ponovne integracije oko 800 sudija prekršajnih sudova (koji predstavljaju trećinu ukupnog broja). Ovo je takođe značilo da su srpske vlasti morale da se fokusiraju na usvajanje hitnih mera u decembru 2012. godine pre razvijanja srednjoročne i dugoročne vizije, uključujući i pripreme sveobuhvatne strategije koja bi obezbedila održive strukturne promene radi stvaranja nepristrasnog, nezavisnog i efikasnog sudstva.

Nakon presuda Ustavnog suda iz jula 2012. godine, Visoki savet sudstva i Visoki savet tužilaca reizabrao je ranije nereizabrane sudije i tužioce, u skladu sa rokom od 60 dana koji je zahtevao Ustavni sud. Do sada, sudije za prekršaje su reizabrane u sudovima u kojima su bili ranije ili u onim sudovima koji su zamenile te sudove u pogledu nadležnosti. Izmene i dopune mreže sudova i javnih

tužilaštava se trenutno planiraju i njihov cilj je da obezbede optimalnu raspodelu reizabranih sudija za prekršaje, održavajući ravnotežu, s jedne strane, između njihovih individualnih želja i ustavnih prava da ne budu premešteni s jednog mesta na drugo bez njihove saglasnosti i, s druge, potreba pravosuđa u pogledu pristupa i neposredne blizine. I dalje postoje velike neuravnoteženosti između količine posla sudija i dužine trajanja postupaka u mnogim slučajevima. Dalja reforma mreže sudova zahteva sveobuhvatnu analizu funkcionisanja trenutne mreže u pogledu troškova, efikasnosti i pristupa pravdi. Važno pitanje radi obezbeđivanja održivosti reforme je srednjeročna do dugoročna strategija pravosuđa.

Za period od 2013. do 2018. godine, Ministarstvo pravde i državne uprave priprema novu strategiju uz podršku radnih grupa koje se redovno sastaju i na osnovu konsultativnog procesa koji uključuje sve ključne zainteresovane strane. Cilj Vlade je da to završi tokom proleća. Time će se sagledati mnogi problemi koji su nastali pri sprovođenju prethodne strategije iz 2006. godine i ova strategija će se zasnivati na ključnim principima nezavisnosti, nepristrasnosti i kvaliteta pravosuđa, stručnosti, odgovornosti i efikasnosti pravosuđa. Njen cilj treba da bude jačanje Visokog saveta sudstva i Visokog saveta tužilaca, kao tela kojima je Ustavom dat mandat da garantuju nezavisnost sudstva. Strategija takođe treba da reši nedostatak stvarne nezavisnosti sudstva koja se vidi u mnogim karakteristikama trenutnog sistema. Sistem izbora i napredovanja sudija još nije nezavisan bilo od izvršne ili zakonodavne vlasti. Štaviše, saveti moraju da postanu transparentniji u svom funkcionisanju i njihovi članovi treba da budu odgovorni. Sveobuhvatna strategija koja se oslanja na punu analizu nedostataka u sadašnjem sistemu predstavlja ključni cilj. Ona bi trebalo da se oslanja na inkluzivni proces sa svim zainteresovanim stranama i da u potpunosti iskoristi raspoloživu pomoć.

Strategija bi trebalo da ima za cilj jačanje institucionalnih kapaciteta Pravosudne akademije radi regrutovanja na osnovu zasluga, kao i radi početne i stalne obuka sudija i tužilaca. Strategija treba da se dalje razvija i sadrži detaljne planove za jačanje okvira za regrutovanje, evaluaciju i disciplinu, kao i za praćenje i merenje napretka, identifikovanje odgovornih institucija, definisanje adekvatnih finansijskih i ljudskih resursa i jasan vremenski okvir za njeno sprovođenje.

Drugi prioritetni cilj je da se uspostavi funkcionalan sistem odgovornosti u pravosuđu. U tom smislu, Državno veće tužilaca sprovodi proces konsultacija o nacrtu stručne ocene pravila donetih u februaru 2013. godine. Proces konsultacija je pokrenuo i Visoki savet sudstva o nacrtu pravila za ocenjivanje sudija i predsednika sudova. Sprovođenje nacrta etičkog kodeksa za tužioce koji je objavljen u martu 2012. godine trebalo bi da počne uskoro. Etički kodeks za sudije treba da se sistematski primenjuje. Samo je nekoliko konačnih odluka doneto u skladu sa disciplinskim pravilima koje je usvojio Visoki savet sudstva pre tri godine. Nakon usvajanja disciplinskih pravila u julu 2012. godine od strane Državnog veća tužilaca, prvi disciplinski postupak bi trebalo da bude uskoro pokrenut.

Borba protiv korupcije je centralni element aktivnosti Vlade od samog njenog početka, sa porukom „nulte tolerancije“ prema korupciji. Pokrenute su brojne istrage, uključujući istrage korupcije na visokom nivou, delom u slučajevima koji se odnose na problematične privatizacije koje je identifikovao Savet za borbu protiv korupcije. Srbija je takođe ostvarila određeni napredak u borbi protiv organizovanog kriminala. Operativna koordinacija i saradnja između organa za sprovođenje zakona i dalje je zadovoljavajuća. Učinak Srbije u sprovođenju efikasne istrage, krivičnog gonjenja i osudi počinitelja korupcije i organizovanog kriminala treba da se dalje unapredi, kao i da se obezbede dodatni ljudski i finansijski resursi,

uključujući u oblasti zaštite svedoka, finansijsko-obaveštajnih službi i Specijalnog tužilaštva za organizovani kriminal.

Nacrt strategije za borbu protiv korupcije za period od 2013. do 2018. godine je u pripremi. Priprema ove strategije obuhvata sve uključene institucije i relevantne aktere, uzimajući u obzir pozitivne primere iz regiona. Njen cilj je kako strukturalni pristup koji se bavi pitanjima kao što su dobro upravljanje, nezavisne institucije, interne i eksterne revizije i kontrole, zaštita uzbunjivača, tako i sektorski princip, koji se odnosi na korupciju u osetljivim sektorima kao što su urbanizam i prostorno planiranje, sudstvo, policija, obrazovanje i zdravstvo. Komplementarne uloge Agencije za borbu protiv korupcije i Saveta za borbu protiv korupcije treba da bolje definisati radi lakšeg sprovođenja i praćenja strategije i međuinstitucionalne saradnje. Vlada namerava da završi strategiju tokom proleća. Pripreme akcionog plana će početi nakon javne rasprave o nacrtu strategije.

Što se tiče poštovanja uloge nezavisnosti ključnih institucija, još uvek ima prostora za poboljšanje. Izveštaji i preporuke nezavisnih institucija nisu naišle na dovoljno političko razmatranje i odgovarajuće praćenje. Poštovanje njihove uloge i nezavisnost takođe moraju biti dokumentovani dovoljnim i stabilnim resursima. Zaštitnik građana i Poverenik za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka su počeli da saraduju sa nedavno osnovanim skupštinskim odborom za civilni nadzor bezbednosnih službi, a nakon njihovih preporuka, Skupština je usvojila u februaru 2013. godine izmene i dopune Zakona o Vojnobezbednosnoj agenciji i Vojnoobaveštajnoj agenciji koje se tiču državno-bezbednosnih presretanja/prisluškivanja komunikacija. Srbija bi trebalo da obezbedi da njen pravni okvir jasno napravi razliku između prisluškivanja za svrhe krivične istrage i za presretanje informacija državne bezbednosti, u skladu sa najboljom evropskom praksom.

Što se tiče slobode medija, dekriminalizacijom klevete/povrede ugleda i časti (videti gore) načinjen je značajan pomak. Osim toga, u januaru 2013. godine je sastavljena ad hoc komisija sačinjena od novinara i predstavnika policije i Bezbednosno-informativne agencije sa zadatkom da rasvetli slučajeve nerešenih ubistava novinara. Što se tiče sprovođenja medijske strategije, osnovana je radna grupa čiji je cilj harmonizacija zakonodavnog okvira radi eliminisanja postojećih kontradikcija u osnivanju i finansiranju medija. U pripremi su dva zakona: Zakon o javnim informacijama i medijima, koji bi pokrio oblasti javnih informacija, vlasništva i koncentrisanja medija, kao i akreditaciju inostranih dopisnika, i Zakon o elektronskim medijima, koji bi pokrio elektronske medije i javne emitere. Već je preduzet prvi korak donošenjem izmena i dopuna Zakona o javnim preduzećima koji stavlja tačku na mogućnost da javni organi svih nivoa osnivaju javna preduzeća u medijskom sektoru. Nacrt Zakona o javnim informacijama i medijima je trenutno predmet javne rasprave. On bi trebalo da garantuje transparentnost finansiranja i da reguliše koncentrisanje medija, uvede donje i gornje granice i dodeli ulogu u ovom procesu Komisiji za zaštitu konkurentnosti. Uopšte, treba primetiti da su medijski izveštaji i dalje nedovoljno analitički i izbalansirani, kao i da je autocenzura i dalje široko rasprostranjena.

Primećuje se izvestan pomak i u oblasti antidiskriminacione politike, gde je opšti zakonodavni okvir globalno posmatrano donesen, ali je potrebno poboljšati njegovu sprovođenje i primenu konzistentnim naporima vlasti, uključujući i stvaranje povoljnije društvene klime. Prepoznavanje otežavajućih okolnosti u izvesnim zločinima iz mržnje motivisanih etničkim poreklom, veroispovešću ili seksualnom orijentacijom (videti gore) je dobrodošao pomak. U pripremi je

sveobuhvatna Strategija za borbu protiv diskriminacije za period od 2013. do 2018. godine, i o njoj se vrše aktivne konsultacije sa relevantnim stranama, sa namerom da bude usvojena u drugom kvartalu 2013. godine, da bi je potom ispratili akcioni planovi za njeno sprovođenje. Poverenik za zaštitu ravnopravnosti je izdao „Sudsku civilnu zaštitu od diskriminacije“ i „Priručnik za borbu protiv diskriminacije na radnom mestu“, čiji je cilj da pravnicima i drugim zainteresovanim stranama pruži relevantne referentne materijale. Izvesne odredbe srpskog Zakona o diskriminaciji iz 2009. godine nisu u skladu sa evropskom Direktivom o antidiskriminaciji i započele su pripreme za njihovo usklađivanje. Što se tiče zaštite lezbijske, gej, biseksualne i transseksualne (LGBT) populacije, aktivnosti su pojačane. Došlo je do generalno aktivnijeg procesuiranja slučajeva diskriminacije protiv LGBT populacije, zahvaljujući policijskoj obuci, razvoju sudskih praksi i poboljšanoj saradnji sa LGBT populacijom kao svedocima. Donesena je prva presuda u novosadskom Apelacionom sudu povodom diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije na radnom mestu. Poverenik za zaštitu ravnopravnosti je naročito aktivan u promociji prava LGBT populacije. Uz to, organizovan je niz aktivnosti čiji je cilj podizanje svesti o antidiskriminacionim pitanjima, a specifično o LGBT pravima, sa naročitim naglaskom na organe reda i socijalne radnike. Prvi seminar u okviru regionalnog LGBT projekta Saveta Evrope iz 2012. godine je održan u decembru 2012. godine u Beogradu. Započele su pripreme za beogradsku Paradu ponosa 2013. godine. Ovakvi naponi moraju biti dalje razvijani i podržavani vidljivim političkim angažmanom kako bi se promovisala bolja inkluzija i zaštita LGBT populacije i poboljšali tolerancija i razumevanje u celom društvu u Srbiji.

Što se tiče zaštite manjina, u pripremama za izbore Saveta nacionalnih manjina za 2014. Srbija je započela reviziju Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina iz 2009, u cilju rešavanja nekih nedostataka. To je u skladu sa preporukama Zaštitnika građana i Poverenika za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, naročito u vezi sa izbornim procesom i pravilnikom o konstituisanju Saveta. Srbija je takođe preduzela korake ka poboljšanju sprovođenja zakonskog okvira na celoj svojoj teritoriji. Preduzete su mere u vezi sa emitovanjem TV programa na rumunskom jeziku u istočnoj Srbiji, a dato je i zvanično uputstvo da se uvedu dodatni časovi rumunskog jezika sa elementima kulture od naredne školske godine, čemu će prethoditi pilot odeljenja koja počinju u aprilu 2013. godine. Vlada je pozvala Srpsku pravoslavnu crkvu da se angažuje u dijalogu sa Rumunskom pravoslavnom crkvom, ali i dalje nije bilo napretka po pitanju dostupnosti verskih službi na rumunskom jeziku. Na području Sandžaka, osnovni nivo i srednje škole su počeli nastavu na bosanskom jeziku. U južnoj Srbiji, nakon nedavnih napetosti oko podizanja i uklanjanja spomenika u Preševu, obnovljeni su naponi da se obnovi konstruktivni dijalog između centralne vlasti i lokalnih samouprava u cilju rešavanja svih pitanja koja su na dnevnom redu, uključujući i društveno- ekonomski razvoj ovog regiona. Obezbeđeni su dodatni udžbenici za nastavu na albanskom jeziku u južnoj Srbiji. Od septembra 2012. postoji mogućnost prakse u državnoj upravi za pripadnike albanske, bošnjačke i romske manjine. Srbija treba da nastavi napore za efikasniju primenu pravnog okvira širom zemlje. Komisija će pažljivo pratiti napredak u ovoj oblasti.

Što se tiče Roma, Srbija nastavlja da aktivno prati operativne zaključke sa zajedničkog seminara Srbije i Komisije o Romima u junu 2011. Planirano je da se naredni seminar održi krajem proleća. Kada se radi o ličnim dokumentima, sada postoje dva neophodna zakona koja su potrebna za upis ili naknadni upis "pravno nevidljivih" u registar, a novi postupak za njihov upis u registar je započeo u decembru

2012. Povećao se broj afirmativnih mera u sektoru obrazovanja, a razmatra se mogućnost dodatnog usavršavanja pedagoških asistenata u sistemu - do sada 175 lica. Nastavile su se mere za podršku šansi za zapošljavanje Roma. Što se tiče zdravstvene zaštite, u okviru Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike 75 žena Romkinja radi kao zdravstveni medijatori i Romi sada mogu da se prijave u Centru za socijalni rad ako nemaju stalnu adresu. Što se tiče stanovanja i prinudnih iseljavanja, Srbija je započela pripreme da u nacionalno zakonodavstvo uključi relevantne međunarodne standarde. Potrebni su dodatni održivi naponi, uključujući i finansijske, kako bi se obezbedila potpuna sprovođenje Strategija za unapređenje položaja Roma u Republici Srbiji i rešio težak položaj pripadnika romske populacije koji su često žrtve netolerancije, govora mržnje, pa čak i fizičkih napada.

Vlada Srbije je takođe nastavila sa reformama u cilju poboljšanja ekonomskog i poslovnog okruženja. Značajan i pozitivan razvoj bilo je usvajanje novog Zakona o javnim nabavkama krajem 2012. Ovaj zakon predstavlja dodatno usaglašavanje zakonodavstva Srbije sa pravnim tekovinama EU i generalno poboljšava efikasnost javnih nabavki, na primer, centralizovanjem javne nabavke. On jača institucije zadužene za primenu i praćenje pravila o javnim nabavkama. Uvedena su nova pravila za sprečavanje korupcije i sukoba interesa. Uopšteno gledano, ovaj zakon bi trebalo da dovede do transparentnijih i efikasnijih procedura nabavki, kao i povećanja konkurencije. Vlada je donela i druge mere za poboljšanje uslova poslovanja, uključujući i ukidanje više od 130 parafiskalnih naknada i taksi koje su otežavale poslovanje, izmenu i dopunu Zakona o PDV-u i usvajanje zakona kojima se ograničava rok za izmirenje novčanih obaveza. Reforma društvenih preduzeća, koja je trebalo još davno da se obavi, je započela u decembru 2012. godine, koja ostavlja rok od 18 meseci za završetak njihovog restrukturiranja. Izmene i dopune Zakona o unutrašnjoj trgovini usvojenog u januaru 2013. za cilj imaju smanjenje barijera za ulazak na tržište trgovcima na malo.

Srbija je počela da sprovodi Prelazni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima 1. januara 2009. Srbija je postigla zadovoljavajuće rezultate u sprovođenju svojih obaveza koje proizilaze iz Prelaznog sporazuma i obavezala se da diskutuje o svim otvorenim pitanjima i da ih rešava. Srbija je takođe angažovana u dobroj veri u prilagođavanju SSP-a uoči ulaska Hrvatske u EU. Preostaju pitanja u oblasti državne pomoći i prava intelektualne svojine. Konkretno, nezavisnost Komisije za kontrolu državne pomoći mora biti dodatno potkrepljena, potrebno je dostaviti potvrdu da je Komisija obavestena o svim merama državne pomoći i da ih je ona odobrila, a potrebno je razmotriti i prilagođavanje postojećih planova za pružanje pomoći.

3.3 Regionalna saradnja i bilateralni odnosi

Nakon nekih teškoća u prvim mesecima po stupanju na dužnost, Vlada Srbije je pojačala kontakte na visokom nivou sa susednim zemljama u poslednjih nekoliko meseci, u nastojanju da se obnovi pozitivan doprinos regionalnoj saradnji.

Što se tiče odnosa sa Hrvatskom, značajna je poseta hrvatskog premijera Beogradu 16. januara 2013, kojom prilikom se on dogovorio sa premijerom Srbije da rade na daljem unapređenju odnosa, kao i da unaprede saradnju i zajednički rad na nizu pitanja, uključujući pitanja evropskih integracija, privrede, izbeglica, demarkacije granica, nestalih osoba i ratnih zločina. Održani su i brojni sastanci na ministarskom nivou, od kojih je posebno značajna poseta srpskog ministra spoljnih poslova Zagrebu u martu, dok je sporazum o saradnji u oblasti evropskih integracija u pripremi. Odnosi sa Bosnom i Hercegovinom (BiH) su i dalje dobri. Premijer Srbije posetio je Sarajevo u

januaru 2013, a predsednik Veća ministara BiH je bio u Beogradu u februaru 2013. U decembru 2012, predsednik Srbije je u Beogradu primio predsedavajućeg Predsedništva BiH. Dva ministra spoljnih poslova su u decembru 2012. godine potpisali Memorandum o razumevanju o saradnji po pitanju evropskih integracija. Sporazum o saradnji u progonu počinilaca krivičnih dela ratnih zločina, zločina protiv čovečnosti i genocida potpisali su u januaru 2013. srpski tužilac za ratne zločine i Tužilaštvo BiH. Odnosi sa Crnom Gorom su se poboljšali. Poseta predsednika Srbije u januaru 2013. je protekla u pozitivnoj atmosferi, a on je naglasio poštovanje crnogorskog suvereniteta i teritorijalnog integriteta. Odnosi sa bivšom jugoslovenskom Republikom Makedonijom su poboljšani, a srpski premijer je posetio Skoplje u januaru 2013, kojom prilikom su se sastali i ministri pravde; dogovoreno je i da se održi zajednička sednica dveju vlada u maju 2013. godine u Beogradu. Srpski ministar inostranih poslova posetio je Skoplje u februaru 2013. i sa svojim kolegom potpisao sporazum o saradnji u procesu evropskih integracija. Pored toga, Srbija je ostvarila napredak u uspostavljanju dobrih odnosa sa Turskom. Značaj odnosa između Srbije i Turske za region potvrđen je tokom posete predsednika Nikolića Ankari početkom februara 2013; ovom putu prethodila je poseta turskog ministra spoljnih poslova Beogradu.

Odnosi Srbije sa susednim zemljama članicama EU Bugarskom, Mađarskom i Rumunijom i dalje su dobri. Prilikom posete bugarskog ministra spoljnih poslova Srbiji u decembru 2012, finalizovan je sporazum o socijalnoj sigurnosti, a dogovoreno je i da se pripremi sporazum o dobrosusedskim odnosima. Osnovan je zajednički kontakt centar za saradnju policije i carine na graničnom punktu Kalotina. Srpski i bugarski premijer potpisali su sporazum o izgradnji gasovoda između Srbije i Bugarske. Poseta predsednika Srbije Mađarskoj u novembru 2012. protekla je u pozitivnoj atmosferi. Srbija i Mađarska su pojačale saradnju u oblasti unutrašnjih poslova, kao deo mera koje se preduzimaju u cilju suzbijanja porasta neosnovanih zahteva za azil u EU. Srbija i Rumunija nastavljaju saradnju na polju zaštite manjina u skladu sa njihovim Zajedničkim protokolom iz marta 2012. Nastavljene su konsultacije pod pokroviteljstvom visokog komesara OEBS-a za nacionalne manjine i postignuti su zaključci u vezi sa mnogim koracima koji su preduzeti ili će biti preduzeti u oblasti medija i obrazovanja, dok je pitanje verskih službi ostalo nerešeno.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Srbija je preduzela veoma značajne korake ka vidljivom i održivom poboljšanju odnosa sa Kosovom, u skladu sa zaključcima Saveta iz decembra 2012. godine. Srbija je aktivno i konstruktivno uključena u dijalog sa Prištinom pod vođstvom EU i stupila je u diskusije o svim pitanjima neophodnim za postizanje vidljivog i održivog poboljšanja odnosa sa Kosovom.

Dijalog između Beograda i Prištine je nakon izbora u Srbiji postao politički proces na visokom nivou uz pomoć Visokog predstavnika. Između oktobra 2012. godine i kraja aprila 2013. godine, održano je deset sastanaka. Takođe, 6. februara je održan sastanak između predsednika Nikolića i Jahjaga. Sprovođenje sporazuma koji su do sada postignuti u dijalogu je takođe nastavljeno. Sprovođenje sporazuma o predstavljanju Kosova u regionalnim forumima je uopšteno govoreći obezbeđeno, uz prijem Kosova kao punopravnog člana Saveta za regionalnu saradnju u februaru 2013. godine kao svojevrzne prekretnice. Što se tiče integrisanog upravljanja granicama,

otvoreni su zajednički privremeni granični prelazi na svih šest prelaza koji su postavljeni i funkcionišu. Sporazum o zaštiti verske i kulturne baštine iz decembra 2012. godine se sprovodi. Sporazum o carinskim pečatima se i dalje sprovodi na obe strane. Ostvaren je dobar napredak u vezi sa matičnim knjigama i sprovođenje bi trebalo biti završeno do januara 2014. godine. Što se tiče katastra, obe strane su još uvek u procesu preduzimanja neophodnih pripremnih koraka. Sporazum o priznavanju univerzitetskih diploma se odvija glatko. Saradnja Srbije sa EULEKS-om se dalje poboljšava u određenim oblastima.

Dve strane su se takođe dogovorile da otpočnu sa naplatom carina i osnuju fond za razvoj severnog Kosova. U drugom delu dijaloga na visokom nivou, od januara 2013. godine, sastanci dva premijera fokusirani na severno Kosovo doveli su do parafiranja sporazuma 19. aprila 2013. godine o „prvom sporazumu o načelima kojima se normalizuju odnosi“. Ovim sporazumom je, između ostalog, predviđeno intenziviranje razgovora između dve strane o energetici i telekomunikacijama i njihovo zaključenje do 15. juna 2013. godine.

Na toj osnovi, Komisija smatra da je Srbija ispunila ključni prioritet preduzimanja koraka ka vidljivom i održivom poboljšanju odnosa sa Kosovom.

Srbija je takođe prihvatila da ubrza reforme u ključnim oblastima vladavine prava, posebno u reformi pravosuđa i politici borbe protiv korupcije, nezavisnosti ključnih institucija, slobodi medija, politici borbe protiv diskriminacije, zaštiti manjina i poslovnom okruženju. Srpske vlasti su ponovo posvetile pažnju svim ovim oblastima za koje su počele da razvijaju sveobuhvatnu i dugoročnu viziju. Reforme u ovim oblastima su u pripremi, s posebnim fokusom na pripremi strategija, pratećih akcionih planova i nacrtu propisa. Napredak u ovim oblastima će morati da se održi tokom vremena. Ovo je posebno slučaj u oblasti pravosuđa, što predstavlja ogroman izazov.

Vlada Srbije je u poslednjim mesecima pokazala posvećenost pozitivnom doprinosu regionalnoj saradnji, koja je naglašena brojnim kontaktima na visokom nivou sa susednim zemljama.

Pozivajući se na svoje nalaze i zaključke date u Mišljenju o zahtevu Srbije za članstvo iz oktobra 2011. godine, Strategiji iz oktobra 2012. godine i Izveštaju o napretku Srbije za 2012. godinu, Komisija zaključuje da:

Srbija sada u dovoljnoj meri ispunjava političke kriterijume i uslove iz procesa stabilizacije i pridruživanja.

Komisija takođe ostaje pri svojoj proceni ekonomskih kriterijuma, obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Prelaznog sporazuma i spremnosti Srbije da preuzme obaveze koje proističu iz članstva.

U skladu sa tim, Komisija daje preporuku da se otvore pregovori o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

Komisija će nastaviti da prati napredak Srbije u ispunjavanju kriterijuma iz članstva i uslova iz procesa stabilizacije i pridruživanja. Komisija se poziva na svoju preporuku iz oktobra 2012. godine prema kojoj korake koji vode normalizaciji odnosa između Beograda i Prištine treba posmatrati takođe u kontekstu okvira za sprovođenje budućih pregovora o pristupanju Srbije. Komisija će nastaviti tokom pregovora o pristupanju da pažljivo prati reforme i njihovo sprovođenje u oblasti vladavine prava i osnovnih prava, posebno reformu pravosuđa, borbu protiv korupcije i diskriminacije. U potpunosti će koristiti instrumente raspoložive na svim nivoima procesa pristupanja, a posebno nov pristup koji je usvojio Evropski savet decembru 2011. godine u vezi sa poglavljima o pravosuđu i osnovnim pravima i pravdi, slobodi i bezbednosti.